



Vlaams
Parlement

643 (2020-2021) – Nr. 1
ingediend op 12 februari 2021 (2020-2021)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking
en Toerisme
uitgebracht door Karl Vanlouwe en Johan Deckmyn

van het verslagmoment van de Europese Raad
van 10 en 11 december 2020

Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme:

Voorzitter: Cathy Coudyser.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Karl Vanlouwe;
Johan Deckmyn, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder;
Karin Brouwers, Vera Jans;
Gwendolyn Rutten, Emmily Talpe;
Björn Rzoska, Tine Van den Brande;
Annick Lambrecht.

Plaatsvervangers:

Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Sofie Joosen, Steven Vandeput, Manuela Van Werde;
Adeline Blancquaert, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch;
Martine Fournier, Orry Van de Wauwer;
Marino Keulen, Bart Tommelein;
Chris Steenwegen, Jeremie Vaneeckhout;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

1. Toelichting door Axel Buyse, algemeen afgevaardigde van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie	4
1.1. Het meerjarig financieel kader	4
1.2. COVID-19	5
1.3. Turkije.....	5
1.4. Klimaat.....	6
1.5. Brexit	7
2. Vragen van de leden	8
2.1. Tussenkoms van Johan Deckmyn	8
2.2. Tussenkoms van Karl Vanlouwe	8
2.3. Tussenkoms van Karin Brouwers.....	9
2.4. Tussenkoms van Gwendolyn Rutten	9
3. Antwoorden van Axel Buyse.....	10
3.1. Tussenkoms van Gwendolyn Rutten	12
3.2. Antwoord van Axel Buyse.....	12
3.3. Tussenkoms Gwendolyn Rutten	12
3.4. Antwoord van Axel Buyse.....	13
3.5. Tussenkoms van Karl Vanlouwe	13
3.6. Antwoord van Axel Buyse.....	13
Gebruikte afkortingen	14

Op 15 december 2020 bracht Axel Buyse, algemeen afgevaardigde van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie (EU), in de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme verslag uit over de Europese Raad van 10 en 11 december 2020.

(De vergadering werd als videoconferentie georganiseerd.)

1. Toelichting door Axel Buyse, algemeen afgevaardigde van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie

Voor Axel Buyse ingaat op de jongste Europese top, deelt hij mee dat er opnieuw een vraag is uitgegaan van het kabinet van minister-president Jan Jambon om hem in de delegatie op te nemen. Het kabinet van premier Alexander De Croo heeft geprobeerd om de Belgische delegatie uit te breiden met één persoon, maar dat is niet gelukt. De regels van het Raadsecretariaat zijn heel strikt geïnterpreteerd. Wel is de belofte gedaan dat de vertegenwoordigers van de deelstaten, al dan niet bij toerbeurt, wel in de Belgische delegatie van toekomstige Europese Raden opgenomen worden, zodra de gelegenheid er is en er ruimte komt om die delegatie uit te breiden.

Op de Europese Raad van 10 en 11 december kwamen de volgende vier onderwerpen aan bod: het meerjarig financieel kader (MFK), het COVID-19-vaccin, de klimaatdiscussie en Turkije.

1.1. Het meerjarig financieel kader

Eind juli 2020 is er tijdens de Europese Raad overeenstemming bereikt tussen de lidstaten over het MFK voor de periode 2021-2027 en het daaraan gekoppelde herstelplan. Een aantal lidstaten koppelden daaraan de discussie over het rechtsstaatprincipe. Ook België koppelde het verstrekken van Europese middelen aan de verschillende lidstaten manifest aan het respect voor de rechtsstaat. Die voorwaarde lag moeilijk voor Polen en Hongarije, die het verdere wetgevende werk voor het MFK en het Europese herstelplan dan ook geblokkeerd hebben.

Probleem is dat de toepassing van het rechtsstaatmechanisme geen meerderheid vereist, de inwerkingstelling van het MFK en het herstelplan wel. Als het MFK en het herstelplan niet van start zouden kunnen gaan op 1 januari, zou dat vertragende effecten hebben op het herstel van corona, en zijdelings ook op de problemen die door de brexit ontstaan.

De druk op het Duitse voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie was dan ook zeer groot om in december tot een doorbraak te komen en om Polen en Hongarije tot enige soepelheid te brengen. Dat is gelukt door onder meer een uitstelclausule uit te werken. De inwerkingtreding van het rechtsstaatmechanisme, waardoor de EU als ze een schending van de rechtsstaatsprincipes in een bepaalde lidstaat vaststelt, op de middelen van die lidstaat kan besnoeien, is uitgesteld tot de Europese Commissie met concrete uitvoeringsplannen komt. Die kunnen dan op een volgende Europese Raad besproken worden. Ook kregen de lidstaten die dat zouden willen, de gelegenheid om de geldigheid van de verordening aan te kaarten bij het Hof van Justitie van de Europese Unie in Luxemburg.

Nederland, maar ook België en Luxemburg en een aantal West-Europese lidstaten vonden dat niet ver genoeg gaan en eisten tijdens de eerste dag van de Europese Raad bijkomende garanties tegen een uitholling van dat het rechtsstaatprincipe. Zij hebben een aantal bijkomende garanties gekregen: een verklaring van de juridische dienst van de Raad dat de afspraken met Polen en Hongarije niets veranderden aan de principes van de verordening over het rechtsstaatmechanisme. Een tweede garantie is het retroactiviteitsprincipe. De verordening wordt pas van

kracht per 1 januari. Als de verordening aangevochten wordt bij het Hof in Luxemburg, duurt het maanden voor het Hof daar een uitspraak over doet. Eventuele inbreuken op het rechtsstaatsprincipe zouden wel met terugwerkende kracht financieel verrekend worden bij een uitspraak van het Hof.

Een derde garantie is dat het Europees Parlement zich expliciet over het rechtsstaatsprincipe buigt.

Zowel Polen als Hongarije waren tevreden met het de facto uitstel van de inwerkingtreding en stemden in met het MFK en met het grote herstelplan. Dat betekent dat de hele budgettaire operatie op 1 januari 2021 van start kan gaan. De kans is evenwel groot dat Polen en Hongarije een zaak aanspannen bij het Hof in Luxemburg.

1.2. COVID-19

De ontwerpconclusies over COVID-19 zijn zonder amendering aangenomen. Het debat ging hoofdzakelijk over de verspreiding van de vaccins. Het ligt moeilijk dat de Britten en ook de Amerikanen eerder met de vaccinaties zijn kunnen starten dan de Europese lidstaten. Commissievoorzitter Ursula von der Leyen zei dat de Britten nog altijd een beroep konden doen op een legaal noodscenario, zoals voorzien door de Europese medicijnenautoriteit (EMA), die ondertussen vanuit Londen naar Amsterdam is verhuisd. De andere Europese lidstaten daarentegen hebben gekozen voor het reguliere protocol. Volgens Ursula von der Leyen is het verschil dat de Britten de eindverantwoordelijkheid hebben, mocht er iets fout lopen met het vaccin, terwijl voor de Europese lidstaten de eindverantwoordelijkheid nog altijd bij de farmaceutische bedrijven ligt die de vaccins geproduceerd hebben.

De meeste lidstaten zijn bijzonder tuk op het feit dat zij op hetzelfde moment met die vaccinatie zouden kunnen komen. Verder is gezegd dat de overschotvoorraden van de Europese landen, die er ongetwijfeld zijn, verdeeld worden over kwetsbare gebieden. Het gros daarvan zou naar de westelijke Balkan gaan, gedeeltelijk ook om geostrategische redenen.

Ten slotte is er afgesproken dat men de skivakanties (of het gebrek eraan) zal proberen te coördineren.

1.3. Turkije

De conclusies over Turkije zijn vlot aangenomen, hoewel de Grieken en de Cyprioten zich uitgeput hebben in toespraken daarover. Opmerkelijk was dat ook Duitsland meegegaan is in de algemene redenering, maar er dan toch voor gezorgd heeft dat er een voor Duitsland zeer belangrijk element is opgenomen in de conclusies. Dat slaat op het feit dat de Europese Unie zich zal inzetten om blijvend financiële steun te geven voor de opvang van vluchtelingen in Turkije, vluchtelingen uit Syrië, welteverstaan. Wat wellicht meespeelt, is de angst dat Turkije dat als drukingsmiddel bij de Europese Unie zou gebruiken.

Voor Turkije blijft de positieve agenda behouden als het zich gedraagt. De EU blijft openstaan om te praten over een nauwere economische en handelsgerichte samenwerking. De verwijzing naar de bestaande douane-unie is overigens uit het ontwerp geschrapt, op Spaans verzoek. Er is ook de voortzetting van de financiële hulp voor vluchtelingen op voorwaarde dat Turkije verantwoordelijk samenwerkt en ook de strijd oppakt tegen de mensensmokkelnetwerken. Dat is een impliciete verwijzing naar de incidenten die in maart 2020 aan de Turks-Griekse grens hebben plaatsgevonden.

Daarnaast komt er evenwel een bijkomende oplijsting van personen en bedrijven die onder het sanctiekader vallen om reden van de illegale gasboringen in de economische zone van vooral Cyprus. Bovendien wordt aan de Commissie gevraagd om een grondig rapport op te stellen over de economische, commerciële en politieke betrekkingen met Turkije – dus het geheel van relaties tussen de Europese Unie en Turkije – aan een onderzoek te onderwerpen om eventueel bijkomende sancties te kunnen nemen.

Ook de provocatie door Turkije in Varosha werd aan de kaak gesteld. Turkije heeft de Grieks-Cypriotische badplaats, een verboden gebied dat sinds de gebeurtenissen in de jaren 1960 was afgesloten, opengesteld voor Turks-Cypriotisch badtoerisme. De spreker wijst erop dat dit een bijzonder pijnlijke zaak is omdat dat feit de oplossing voor het intern Cypriotische probleem weer met een aantal maanden vertraagt. Ook de aanwezigheid van Erdogan bij het triomfalistische overwinningfeest van Azerbeidzjan tijdens het recente conflict met Armenië ligt zeer moeilijk, niet alleen voor de EU maar ook voor de Russen.

De Europese Unie blijft hoe dan ook bij haar voorstel om een grote multilaterale conferentie over het oostelijk Middellandse Zeebekken te organiseren om de kwestie een beetje ten gronde te bespreken, hoewel de spreker de kans klein acht dat die conferentie er komt. Opmerkelijk is ook dat vermeld wordt dat de Europese Unie in overleg treedt met de Verenigde Staten om het Turkse probleem te ontleden en misschien te kijken hoe men gezamenlijk kan optreden.

1.4. Klimaat

De Europese Commissie komt in juni 2021 met wetgevende voorstellen om de klimaatambities die zijn goedgekeurd door de Europese Raad van 10 en 11 december, in concrete wettelijke verplichtingen te gieten. Men heeft de doelstellingen bevestigd om de emissiereductie van broeikasgassen in vergelijking met 1990 op te trekken tot 55 procent. In mei 2021 wordt op een Europese Raad wel nog meer gedetailleerd bekeken hoe men de wetgevende voorstellen moet richten. Hoewel er een principiële akkoord is, bestaat er nog veel discussie over de toepassing en de uitwerking ervan, niet alleen in België maar ook in andere Europese lidstaten.

Als voorbereiding op de Europese Raad werd zoals gebruikelijk een DGE-vergadering georganiseerd. In die vergadering van de FOD Buitenlandse Zaken formuleert men de politieke besluitnames en het mandaat waarmee de vertegenwoordigers van het Koninkrijk België naar de vergaderingen van de Europese top gaan.

Vlaanderen heeft in de DGE-vergadering twee punten naar voren gebracht die voor de Vlaamse Regering belangrijk zijn. Die punten waren noodzakelijk om een Belgische goedkeuring te kunnen geven aan het optrekken van de doelstelling over de emissiereductie. Ten eerste was er een koppeling van het begrip kostenefficiëntie in de verdeling van de emissiereductie-inspanningen en ten tweede was er een versterking van de flexibiliteitsmechanismen bij de inspanningen die geleverd moeten worden om tegen 2030 de emissiereductie van 55 procent te halen.

Federaal premier Alexander De Croo heeft dat standpunt naar voren gebracht, maar uiteindelijk heeft de Vlaamse Regering op een IKW na afloop van de top geoordeeld dat in de eindconclusies slechts ten dele aan de Vlaamse standpunten is voldaan. Men stelt vast dat premier Alexander De Croo zich serieus ingespannen heeft, maar dat het eindresultaat slechts ten dele aan de Vlaamse standpunten beantwoordt. Dat is een positie die men over alle partijen binnen de Vlaamse Regering heen heeft aangenomen.

De knoop zit in het begrip kostenefficiëntie, dat voorkomt in de finale conclusies, maar niet op de juiste plaats. Het begrip staat volgens de informatie die de spreker van het kabinet-Demir ontvangen heeft, op de verkeerde plaats en het is onvoldoende duidelijk gedefinieerd wat men ermee zal doen. In de redenering van de Vlaamse Regering betekent kostenefficiëntie dat men de doelstelling van de emissiereductie met 55 procent maximaal zal proberen te realiseren in die lidstaten en die regio's waar dat het goedkoopst te realiseren valt. Dat men met andere woorden niet zal terugvallen op al te makkelijke verdeelsleutels, zoals het BBP per inwoner, maar dat men naar meer complexe verdeelsleutels gaat die ervoor zorgen dat de zware last van die reductie niet onevenwichtig zwaar op de westerse, meer geïndustrialiseerde lidstaten zal terechtkomen.

Op het vlak van klimaatdoelstellingen bestaat er een spanningsveld tussen Vlaanderen aan de ene kant en Wallonië en de regering van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest aan de andere kant. Het feit dat minister Zuhair Demir onmiddellijk kritisch gereageerd heeft op de eindconclusies is niet overal even goed onthaald. Het is dus zaak om er in de aanloop naar de volgende Europese Raad voor te zorgen dat men het begrip kostenefficiëntie nog verder verduidelijkt in de zin waarin de Vlaamse Regering het wil. Volgens de spreker is het evenwel niet zo dat de Vlaamse Regering op dit ogenblik een volledig Belgisch standpunt blokkeert. Men vraagt wel dat het begrip kostenefficiëntie verduidelijkt wordt en dat men dit als criterium verbindt aan de verdeling van de doelstellingen over de uitstoot.

Het algemene gevoel is dus dat men met raadsconclusies, ondanks de inspanningen van premier Alexander De Croo, nog onvoldoende zekerheid heeft dat Vlaanderen niet bovenmatig 'gepakt' zal worden bij de realisatie van die klimaatdoelstellingen.

1.5. Brexit

De brexit is niet expliciet aan bod gekomen tijdens de Europese Raad, maar wel in de wandelgangen. Er wordt nog onderhandeld en de jongste deadline wordt nog maar eens tussen haakjes gezet. De inzet is immers bijzonder groot. Ook aan Britse kant, met name binnen de Tory Party, groeit de druk tegen premier Boris Johnson toch een beetje. Er is vooruitgang geboekt op het technische gedeelte, de 300 pagina's met allerlei technische afspraken. Er is verder ook vooruitgang geboekt op het niveau van het terugtrekkingsakkoord, dat met name voor de positie van Ierland en Noord-Ierland en de interne markt van groot belang is. De Britten hebben tot hiertoe lichte toegevingen gedaan op het vlak van het gelijke speelveld in die zin dat zij aanvaarden dat de Europese Unie sancties kan nemen op andere niveaus als ze binnen een bepaalde niche van het brede akkoord overtredingen zouden begaan.

Voor de visserij evenwel is er nog weinig hoop. Bekend is dat de Britten zelfs de Britse navy hebben geactiveerd om hun viswateren te beschermen. Dat 'gespin' stelt de gemoederen niet gerust.

Intussen heeft de Europese Unie allerlei noodscenario's opgestart. Ook federaal en op Vlaams niveau worden allerlei maatregelen genomen om een verkeersinfarct in Oost- en in West-Vlaanderen te vermijden in het geval van een no-deal.

De verdere onderhandelingen over de betrokkenheid van het Verenigd Koninkrijk bij de Erasmus-programma's zijn stopgezet zonder gevolg. Dat heeft zware gevolgen, niet alleen voor Britten die bij ons komen studeren, maar vooral ook voor onze studenten die aan de Britse universiteiten willen studeren.

De spreker wijst tot slot nog op de ratificatieproblemen die opduiken. Mocht er tegen eind deze week toch nog een akkoord uit de wacht worden gesleept, dan

kan het Europees Parlement zijn werk doen, hoewel onder ongeziene grote druk. Gaat men echter richting oudjaar en wordt er op de valreep toch nog een deal afgesloten tussen de twee partijen, dan volgt meteen de periode waarop de deal van kracht zal zijn, met alle gevolgen van dien. Is er geen deal tegen 31 december middernacht, dan is het alle hens aan dek voor de Vlaamse diensten om ervoor te zorgen dat er geen al te grote problemen rijzen op onze wegen.

2. Vragen van de leden

2.1. Tussenkoms van Johan Deckmyn

Johan Deckmyn is van oordeel dat het ongelukkig is om het rechtsstaatsprincipe te koppelen aan de Europese middelen, omdat Polen en Hongarije zo zorgen voor een blokkering. Hij is tevreden dat er een compromis gevonden is. Klopt het dat het oorspronkelijke akkoord overeind is gebleven en er addenda zijn voorgesteld? Addenda ten behoeve van Polen en Hongarije en addenda ten behoeve van andere lidstaten zoals onder meer Nederland.

Hij stelt vast dat Duitsland nog vrij ver gegaan is in de redenering over het sanctiemechanisme ten aanzien van Turkije. De schrik voor het verwateren van de vluchtelingendeal was blijkbaar groot en daardoor is men op het gaspedaal gaan staan. De EU blijft ook openstaan voor een economische samenwerking met Turkije. De douane-unie is geschrapt op vraag van Spanje. Waarom maakte Spanje daar een punt van?

Wat is er gezegd over de visie voor de toetredingsonderhandelingen van de EU met Turkije?

De EU wil de Verenigde Staten betrekken in de bespreking van het Turkse probleem. Gaat dat dan voornamelijk over de NAVO-problematiek of gaat het breder dan dat?

En ten slotte geeft hij aan dat hij vreest dat het niet goed komt voor de visserij bij de brexit. Hij vermoedt dat het klaarzetten van de Engelse marine louter spierballengerol is, maar ook voor intern politiek gewin bedoeld is.

Hij uit zijn verwondering over het aantal deadlines die telkens weer verschoven worden en wijst op het probleem van de ratificatie. Bestaat de kans dat het Vlaams Parlement in het reces moet samenkomen in verband met de ratificatie van een deal?

2.2. Tussenkoms van Karl Vanlouwe

Karl Vanlouwe verwijst naar de resolutie over Turkije die het Vlaams Parlement op 7 december aangenomen heeft (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 572/1-3). Daarin staat een duidelijk standpunt over wat er in Vlaanderen leeft met betrekking tot de toetredingsonderhandelingen tussen Turkije en de Europese Unie en de pretoetredingssteun. Hij herhaalt dat die het best stopgezet worden gezien de conflicten die er geweest zijn met de EU-lidstaten en de houding van Turkije. Hij vraagt zich af of de pretoetredingssteun in het MFK globaal opgenomen is dan wel of die steun concreet in een latere fase besproken wordt.

Griekenland en Cyprus zijn vragende partij voor duidelijke sancties tegen Turkije. Duitsland en Bulgarije zijn op de rem gaan staan voor die sancties, maar er is een start gemaakt met het opstellen van een sanctielijst voor de betrokkenen. Europees commissaris Josep Borrell moet een stand van zaken opstellen over de huidige politieke, economische en handelsbetrekkingen. De spreker wil weten of er op de top concreet gesproken is over de toetredingsonderhandelingen met Turkije waarin

eerder een achteruitgang dan een voortuitgang wordt geboekt. Of komt dat op de agenda van de Europese top van maart 2021?

Met betrekking tot de klimaatafspraken wijst hij op de twee voorwaarden van de Vlaamse Regering om te komen tot een Belgisch standpunt. Ten eerste is er de kostenefficiëntie met betrekking tot de verdeling: de lidstaten die het goedkoopst en het snelst hun schadelijke uitstoot kunnen verlagen – het gaat dan vooral om de Centraal-Europese landen – moeten volgens de Vlaamse Regering de grootste inspanningen leveren. De tweede voorwaarde is de bijkomende flexibiliteit die de Europese Commissie kan overwegen om lidstaten te ondersteunen bij het realiseren van hun landendoelstelling. Het is voor hem nog onduidelijk in welke mate daarmee rekening gehouden werd. Kan de spreker dat verder verduidelijken?

Ook wil hij weten of de spreker problemen verwacht bij het compromis over de koppeling van het MFK en het Europese Herstelfonds aan het rechtsstaatsmechanisme.

Ten slotte vraagt hij zich af hoe het staat met het Mercosur-handelsakkoord en met het handelsakkoord van de EU met Mexico. Hij stelt vast dat er discussie over bestaat of dit eigenlijk past binnen de Green Deal, de transitie naar een koolstofvrije economie.

2.3. Tussenkoms van Karin Brouwers

Karin Brouwers vindt dat de parlementsleden niet alleen kritisch moeten zijn, maar ook de goede dingen moeten erkennen.

Op de jongste Europese Raad zijn belangrijke resultaten geboekt met betrekking tot het MFK, het Europese herstellfonds en het compromis over het rechtsstaatsmechanisme.

Ook is er het klimaatakkoord, waarover nog wel wat inkt zal vloeien. Premier Alexander De Croo heeft tot midden in de onderhandelingen contact gehad met de Vlaamse Regering om af te stemmen en heeft veel inspanningen geleverd. Over de kostenefficiëntie bestaan er nog onduidelijkheden. Gaat men inderdaad eerst in bepaalde sectoren en landen het laaghangend fruit plukken? Dat wordt duidelijk bij de verdere uitwerking in het voorjaar. Het is normaal dat de minister van Leefmilieu van Vlaanderen realistische doelen wil. Is er tijd om dat intern-Belgisch nog verder af te stemmen? Zijn er andere lidstaten binnen de Europese Unie waarmee Vlaanderen kan afstemmen en die op de lijn van Vlaanderen zitten?

Vlaanderen is zeer dicht bevolkt en heeft een grote haven. Er moeten toch nog landen binnen Europa zijn die dezelfde problematiek ervaren en waarvoor de reductie met 55 procent ook niet evident is.

En ten slotte hoopt ze dat er snel een akkoord over de brexit komt. Ze is niet echt optimistisch als ze de uitslatingen van premier Boris Johnson hoort in de media. In de verdere toekomst zal er sowieso een akkoord moeten komen. Ze stelt vast dat er in Groot-Brittannië al gezegd wordt om de rekken te vullen in alle winkels en dat men vreest voor een bevoorradingsprobleem. Ze denkt dat de Britten zich voor het hoofd aan het stoten zijn en dat de no-deal voor hen misschien veel erger aankomt dan voor Europa. Ze vermoedt dat premier Boris Johnson in een heel moeilijke politieke positie zit en hoopt dat nog iets uit de bus komt.

2.4. Tussenkoms van Gwendolyn Rutten

Gwendolyn Rutten wil niet ingaan op de gesprekken over Turkije waarvoor de collega's aan de rechterzijde altijd een bijzondere focus hebben, maar wil zich

focussen op de deal die gemaakt is over het herstelplan. Ze begrijpt, net als collega Karin Brouwers, dat het belangrijk was om die middelen vrij te maken, voor België en voor Vlaanderen. Het geldt dat ter beschikking komt, is nodig voor het relanceplan Vlaamse Veerkracht en de economische heropleving, maar institutioneel is het compromis voor haar moeilijk. Ze heeft de indruk dat de Raad een compromis heeft gemaakt op kap van de Commissie door te conditioneren wat de Commissie wel of niet kan doen, terwijl artikel 17 van het verdrag bepaalt dat de Commissie haar taken helemaal autonoom moet kunnen uitvoeren. Institutioneel lijkt haar dit geen goed precedent. De grond van de zaak zou eigenlijk moeten zijn: hoe voorkom je dat een lidstaat op zo een top effectief iedereen kan gijzelen. Ze stelt de vetoregeling in vraag.

Wat er van dat sanctiemechanisme in de praktijk zal komen, zal de toekomst uitwijzen.

Ze stelt vast dat de collega's in het federale parlement een stevige discussie over het klimaatakkoord gehad hebben. Het verheugt haar dat men algemeen erkent dat premier Alexander De Croo zijn uiterste best heeft gedaan om het standpunt van Vlaanderen kenbaar te maken en dat ook te verdedigen. Dat is terecht. Vlaanderen is immers een dicht bevolkte regio met een industrie die heel energie-intensief is. Wat is de kostprijs in de brede betekenis van het woord om de doelstellingen te kunnen halen?

Voor sommige lidstaten zal dat relatief gemakkelijk gaan en voor andere zal het veel moeilijker worden. Het is een kwestie van gezond verstand om daarmee rekening te houden op het moment dat je gaat opleggen welk doel er gehaald moet worden.

Iedereen zal wel erkennen dat Vlaanderen in een andere situatie zit dan een aantal minder bevolkte regio's met minder energie-intensieve sectoren. In de discussie in het federale parlement heeft ze een begripsverwarring gezien. Zou het kunnen dat het verschil tussen kostenefficiënt en kosteneffectief niet goed is opgenomen in de eindteksten? Volgens haar heeft men het in de eindteksten wel over kosteneffectiviteit maar niet over kostenefficiëntie. Hoe zit het juist?

3. Antwoorden van Axel Buyse

Axel Buyse bevestigt dat met het compromis over de rechtsstaatregeling Polen en Hongarije hun gezicht konden redden. Deze operatie verdient niet echt een schoonheidsprijs en kan aanleiding geven tot veel juridische discussie. Wat is de juridische waarde van de verklaringen die men gegeven heeft aan premier Mark Rutte en de andere lidstaten? Strikt genomen is de verordening de rechtsbasis en hebben de verklaringen die men gegeven heeft om lidstaten als Nederland en België gerust te stellen, voornamelijk een politieke waarde. De spreker voegt toe dat een hooggeplaatste federale collega van hem zei dat deze situatie eigenlijk stof tot discussie biedt voor nog een aantal generaties aankomende juristen.

Men vond het noodzakelijk om deze prijs te betalen omdat men enorm bang was voor een blijvende blokkering van het budget en van de hulpmiddelen. Het resultaat is een vrij ingewikkelde constructie en de kans is dan ook groot dat deze verordening wordt aangevochten voor het Hof in Luxemburg. Het Hof zal maanden zo niet een klein jaar nodig hebben om tot een positie te komen, want dit is een bijzondere heikele zaak, ook voor het Hof.

Hij herinnert de commissieleden eraan dat het Hof wordt voorgezeten door Koen Lenaerts, een landgenoot, die de lastige taak zal hebben om dit proces in goede banen te leiden. Het compromis geeft aan Polen en Hongarije wat ademruimte en

ze hebben het ook binnengehaald als een overwinning. Het blijft een vrij schimmige oplossing die men gevonden heeft.

De retroactiviteit is een heel bijzondere zaak, maar de spreker verwacht niet dat het Hof Polen en/of Hongarije gelijk zal geven. Alles draait immers om de controle van het staatsapparaat op het volledige college van rechters als het ware. Dat is iets waar het Hof zich in eerste instantie over zal moeten buigen.

Het blijft heikel omdat de cohesie van de Europese Unie een probleem aan het worden is. Het wordt duidelijk dat die Midden-Europese landen op een aantal punten een andere koers varen dan de West-Europese landen. Het gaat om een echte culturele kloof, waarover de spreker geen oordeel heeft, die de komende jaren nog dieper zou kunnen worden, wat op zich geen goede zaak is. Er is al een kloof op economisch-financieel vlak met het Zuiden van Europa, die volgens sommige waarnemers zelfs een klein beetje doorheen België loopt. Nog een bijkomende uitdiepende kloof met het Oosten kunnen we missen als kiespijn, zeker vanuit een geostrategisch standpunt.

Waarom uitgerekend Spanje de douane-unie met Turkije eruit gehaald heeft, is niet helemaal duidelijk voor de spreker. Hij vermoedt dat de Spanjaarden vonden dat een verwijzing naar die douane-unie iets te veel stroop aan de baard van Turkije zou betekenen.

Dat Duitsland bang is voor een nieuw vluchtelingenprobleem is duidelijk. Duitsland is sowieso beducht voor oplopende spanningen met Turkije, gezien zijn toch al zeer grote Turkse minderheid. Men kan dat Duitsland moeilijk kwalijk nemen. Voor de rest is Duitsland wel meegegaan in de opbouw van sancties voor Turkije. Dat gebeurt niet in een keer, maar dat is een geleidelijke escalatie.

Van groot belang is het feit dat men nu heeft aangegeven dat er een algehele doorlichting komt van de relaties met Turkije. Men heeft niet met zoveel woorden gezegd dat dat betekent dat alle verdere mogelijkheden op het voortzetten van de toetredingsmogelijkheden zijn opgeblazen, maar die dreiging zit er natuurlijk wel voor een stuk onder. Maar zo ver gaat men op dit ogenblik niet.

De gesprekken met de Amerikanen zijn ook wel bedoeld als een stok voor het Erdoganregime in Turkije. In de eerste plaats heeft dat nog altijd betrekking op de aankoop van Russische wapensystemen door Turkije, wat toch wel een vreemde toestand is voor een NAVO-bondgenoot. Maar het is duidelijk dat de Amerikanen breder verontrust zijn over de algemene gang van zaken. Het gaat dan om de algemene posities die het Erdoganregime inneemt in Syrië, maar ook breed in heel de gordel van voormalige Sovjetrepublieken die een of ander Turkse of Turksgekleurde taal gebruiken. Dat zijn er zeer veel, dat gaat tot en met de Oeigoeren in China waar er ook zoveel om te doen is.

Het optreden van de Britse navy is voor een stuk spierballengerol natuurlijk. Zoiets doet de zaken nooit goed. Hij waarschuwt voor incidenten uit het verleden die zich opnieuw zouden kunnen voordoen. In het verleden werden Vlaamse vissers regelmatig gepraaid op de Doggersbank en verloren ze hun vaartuigen.

Over het klimaat geeft de spreker aan dat het eigen is aan conclusies van Europese Raden dat ze aan de ene kant zeer gesofistikeerd zijn en aan de andere kant vaak multi-interpretabel. Hij vindt het goed dat men aan Vlaamse kant de verdiensten van premier Alexander De Croo in dezen erkent.

Op een bepaald ogenblik stond die kostenefficiëntie op de juiste plaats in de ontwerpconclusies vermeld, maar de Polen hebben ervoor gezorgd dat dit weer terugschroefd werd.

Het begrip kostenefficiëntie stootte lange tijd ook intern-Belgisch, met name bij onze Waalse en Brusselse vrienden, op een njet. Men heeft het met mondjesmaat in het Belgische betoog binnengelaten. Het is immers een terechte bekommernis dat als Vlaanderen bijdraagt aan het klimaatakkoord, dat op een manier moet gebeuren die de Vlaamse economie niet de das omdoet. Polen en de andere Midden-Europese lidstaten stellen hun eigen belangen voorop. Het kabinet-Demir vindt dat er in de conclusies en de totaliteit te veel toegevingen gedaan zijn aan de Midden-Europese landen door het begrip solidariteit bij de verdeling van de lasten te sterk te beklemtonen. Belangrijk is om het goede evenwicht te vinden en ervoor te zorgen dat Vlaanderen zichzelf niet de das omdoet, rekening houdend met de inspanningen uit het verleden. Het kabinet-Demir wijst er ook op dat de hele economie en de uitstoot in de meeste Midden-Europese landen in de jaren 90, na de val van de communistische regimes aldaar, dramatisch in elkaar is gestort. Dat geeft nu een 'positief' beeld in de tellingen die 1990 als vergelijkingspunt gebruiken. Het is dus een zeer subtiel evenwichtsspel en de Vlaamse Regering zal de komende tijd alles op alles moeten zetten om, in overleg met de andere entiteiten binnen het Koninkrijk, ervoor te zorgen dat dat begrip kostenefficiëntie zeer goed gekoppeld wordt als criterium voor de verdeling van de uitstootdoelstellingen.

3.1. Tussenkoms van Gwendolyn Rutten

Gwendolyn Rutten heeft er alle begrip voor dat landen de Rechtsstaatverordening bij het Hof aanvechten, dat maakt deel uit van de rechtsstaat. Wat ze niet begrijpt, is dat men in diezelfde rechtsstaat in de evenwichten en de rol die daar zijn weggelegd voor elke instelling, de commissie aan banden legt. Ze verwijst naar de actualiteit van die dag: Hongarije heeft de adoptie door holebi's verboden en ook door transgenders en heeft beslist om het traditionele gezin in de grondwet op te nemen.

Valt dit onder de retroactiviteit? Ze respecteert de Raad voor het feit dat hij een compromis wil vinden. Maar anderzijds kan de Raad niet aan de Europese Commissie zeggen dat ze haar volheid van bevoegdheid niet mag uitoefenen. Men kan de rechtsstaat niet verdedigen door ze eerst met de voeten te treden. Dat gaat problemen opleveren, zeker als dat nog maanden gaat duren.

Een tweede punt dat haar opviel is dat de conclusies in de Nederlandse tekst spreken over kosteneffectief terwijl het standpunt van de Vlaamse Regering het heeft over kostenefficiënt. Efficiënt en effectief dat zijn twee verschillende dingen. Be-doelt men iets anders met het begrip kosteneffectief?

3.2. Antwoord van Axel Buyse

Axel Buyse zegt dat hij niet de woordvoerder van de Raad is, noch van de Commissie. Volgens hem heeft men die toestand door bij de Commissie. Men heeft dat gedeel-te-lijk opgevangen in een verklaring van de Commissie waarin staat dat de Commissie akte neemt van wat er gebeurd is. Dat geeft eigenlijk aan dat de Commissie zich formeel niet gebonden acht door de bijkomende afspraken die gemaakt zijn. Hij merkt heel duidelijk dat de Commissie haar prerogatieven zal verdedigen en daar-bij op de steun kan rekenen van heel veel mensen binnen het Europees Parlement.

Wat het verschil tussen kostenefficiënt en kosteneffectief betreft, moet hij het ant-woord schuldig blijven.

3.3. Tussenkoms Gwendolyn Rutten

Gwendolyn Rutten denkt ook dat het een semantische kwestie is. Ze wilde weten wat de komende maanden benadrukt wordt. Waarom willen wij die kostenefficiëntie waar we ze willen en wat verstaan we eronder? Dat is belangrijk bij het bepalen van de doelstellingen voor Vlaanderen als regio.

Iedereen is het erover eens dat premier Alexander De Croo zijn best heeft gedaan en dat die op de lijn zit van Vlaanderen, maar zijn de andere landen dat ook?

3.4. Antwoord van Axel Buyse

Axel Buyse leest in de Engelse conclusies, paragraaf 17, het begrip 'costs effectiveness'. Hij zal dat nakijken en het antwoord aan de commissie bezorgen.¹

Er was ook de vraag of er nog andere landen op dezelfde lijn zitten. In een discussie over het begrip kostenefficiëntie, heeft België de steun gekregen van Nederland, Zweden, Spanje en Finland. Het is een bezorgdheid die gedeeld wordt door met name ook die landen die natuurlijk ook in aanmerking komen als alles draait rond de sleutel die men gaat gebruiken om die bijkomende zware inspanningen te verdelen en te laten financieren.

3.5. Tussenkoms van Karl Vanlouwe

Karl Vanlouwe wil nog weten of de herverdelingscriteria van de Brexit Adjustment Reserve van 5 miljard euro, ter sprake zijn gekomen.

Verder wil hij nog even terugkomen op het klimaatakkoord. De discussie in deze commissie en ook in het Federale Parlement over kostenefficiëntie, de verdeling tussen de lidstaten en de flexibiliteit, toont aan dat er verwarring heerst.

3.6. Antwoord van Axel Buyse

Axel Buyse bevestigt dat het begrip kostenefficiëntie volgens het kabinet-Demir had moeten opduiken in paragraaf 14. Het is pas opgedoken in paragraaf 17.

Wat de Brexit Adjustment Reserve betreft, weet hij dat alles klaarligt. Het is niet formeel ter sprake gekomen tijdens de Europese Raad. Wel waren er gedachtewisselingen tussen delegaties, en vragen ter verduidelijking aan de Commissie. Wat hij opgevangen heeft, is dat men werkt met een systeem waarin de 27 lidstaten een portefeuille toegewezen zouden krijgen. Dat om te beletten dat een aantal lidstaten alles torpederen omdat ze niets zouden krijgen.

Tegelijkertijd is het nog altijd de bedoeling, en hij herinnert aan wat Michel Barnier in deze commissie in september gezegd heeft, om het gros van die middelen te bestemmen voor die lidstaten en die sectoren die overduidelijk het hardst getroffen worden door de Brexit. In die zin zou Vlaanderen toch een beroep kunnen doen op een belangrijk onderdeel van die middelen. Blijkbaar, maar dat zijn maar geruchten, zou er geen apart luik meer voor de visserij komen zoals Frankrijk gevraagd had, maar zou men de relatieve getroffenheid van de visserijsector in de lidstaten meenemen als één van de elementen van de sleutel om tot de verdeling over te gaan. Dat zou betekenen dat Vlaanderen ook op dat vlak toch zijn deel van de koek zou krijgen. Maar dat laatste waren geruchten in de wandelgangen. Hij verwacht dat de Commissie volgende week met haar verdeelsleutel naar buiten komt.

Cathy COUDYSER,
voorzitter

Karl VANLOUWE
Johan DECKMYN,
verslaggevers

¹ Uit een mail die hij op 17 december 2020 naar de commissie stuurde, bleek dat er geen wezenlijk verschil is tussen beide begrippen.

Gebruikte afkortingen

DGE	directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie
EMA	Europees Milieuagentschap
EU	Europese Unie
FOD	Federale Overheidsdienst
IKW	interkabinettenwerkgroep
Mercosur	Mercado Común del Sur
MFK	meerjarig financieel kader
NAVO	Noord-Atlantische Verdragsorganisatie